

List ljudstvu v pouk in zabavo.

Današnja številka obsega 12 strani.

Blagovoljna darila sprejema kot udnino družba „Marijanišče“ v Veržeu, p. Križevci na Sp. Štajerskem.

če se bolj strogo nastopati proti zakonemu pisarstvu. To bode le več ljudi privedlo v pisarne notarjev.

Priprosti kmetovalci se ne ukvarjajo radi s pisarjenjem. Kadar imajo kako prošnjo ali sklepajo kako pogodbo, prihajajo k občinskemu tajniku, domaćemu učitelju ali pa duhovniku, da jim sestavi vlogo. Od kmetovalcev se pač ne sme zahtevati, da bi morali zaradi vsake vloge, zaradi vsake malenkostne pogodbe hiteti pet ali celo več ur na sedež c. kr. notarja. Tudi za kmeta velja pregovor: „Čas je denar“, in to posebno v sedanjih, za kmetovalca tako težkih časih. Ako pa postane vladna predloga o zakonem pisarstvu zakon, potem bode skoraj onemogočeno, pomagati ljudem o izdelovanju prošnji in pogodb, kajti v načrtu stoji: „Kdor spisuje neopravičeno in na način obrta vloge ali pa listine za sodnije in upravne oblasti, naj se kaznuje z zaporom od treh dni do treh mesecev. Z zaporom se pa še lahko sklene kazni v denarju do 1000 K.“

Reklo se pa bode, da bodo samo tisti kaznovani, ki bi po načinu obrta spisovali vloge in listine. V zakonu ni prav nič določeno, kaj je „obrt“ izdelovanje vlog. Prepuščeno je to popolnoma razsodbi sodnikov. Ako bi bili sodniki res vedno tako nepristranski! Žalibog smo večkrat primorani dvomiti nad to nepristranostjo. Ako je n. pr. kdo veliko sto vlog spisal za ljudi, četudi ni dobil za to nobene koristi, bode sodnik lahko razsodil, da je njegovo delovanje podobno obrti, in kaznovan bode z zaporom in še plačati bode moral povrhu. Ali vzemimo slučaj: Pri hranilnici dobiva poslovođa neko nagrado in naročeno mu je, da mora tudi zemljiško-knjižne vloge izdelovati. Lahko se mu bode očitalo, da izdeluje pogodbe proti plačilu in kaznovan bode.

Vlada kaže veliko skrb za advokate in notarje. Vse te predloge so narejene z ozirom na to, da bi se jim izboljšalo njihovo, že tako ugodno stanje. Ali bi ne bile treba skrbeti tudi za občinske tajnike, ki so tudi državljani! Ravno občinski tajniki si izboljšajo svoje pičle dohodke s tem, da izdelujejo za stranke razne prošnje in pogodbe, za kar dobivajo navadno malo darilo. In če vzamemo zakonite pisarje same, ni zadeva tako strašna, kakor jo slika vladna predloga, v kateri je rečeno, da pospešujejo zakoniti pisarji propad svojih varovancev. Meni ni znano, da bi vsled zakonitih pisarjev propadla posestva, pač pa so mi znane mnoge pritožbe kmetovalcev zoper velike račne advokatov in notarjev.

Ker bi nasvetovani zakon o zakonem pisarstvu le pomnožil stroške kmetovalcem in ker ne upošteva vladna predloga naše zahteve, da bi se notarijat poddržal, zato izjavljam, da bomo poslanci iz Hrvaško-slovenskega kluba glasovali proti predlogom, ki so sedaj pri prvem čitanju.

Tako je torej stališče naših poslancev! Upamo, da je v popolnem soglasju z mnenjem slovenskega ljudstva. Zanimivo je bilo, ko je prišel predlog o zakonitih pisarjih v pravni odsek. Nihče ni hotel postati pomočevalec za ta vladni predlog, ki vsled tega niti v odseku ne more priti v pretres.

Politični ogled.

— V državnem zboru so se vršila zadnji teden prva čitanja zaradi službenega napredovanja uradnikov, potem zaradi novega advokatskega in notarskega reda, zaradi zakonitnega pisarstva, ter drugo in tretje čitanje zaradi določitve nerubljenih dohodkov, in zaradi službenega napredovanja državnih kanclerjev uradnikov. Ta teden bosta le dve seji: prva je bila v torek, druga bo v petek. Sreča in četrtek sta prihranjeni za razprave v delegacijah. Več pozornosti kakor prva čitanja, pri katerih se samo sklepa, kateremu odseku se naj predlog izroči, so vzbujale razprave v vojnem in proračunskem odseku. V vojnem odseku traja še glavna razprava o novem vojnem zakonu, v kateri je izmed Slovencev že govoril dr. Žitnik. Tudi naš štajerski poslanec Pišek pride do besede. Hrvaški zastopnik dr. Tresič je dve seji obstruiral, potem pa ustavil nenadoma obstrukcijo. Ako obstrukcija ni resna in uspešna, boljše, da je ni. V proračunskem odseku se je izročil predlog o italijanskih pravnih stolicah, ki je delal vladam in parlamentu že toliko preglavic, pododseku, to se pravi, spravil se je na postranski tir. Po glavnem tiru pa se bodo vozili zdaj drugi preplogi, kakor računski zaključki, proračun itd.

— Delegacije se vršijo tokrat na Dunaju in so se zopet začele v torek, dne 30. aprila. Zanimive bodo iz več razlogov. Prvič pridejo brezdovno v razgovor madžarska nasilja na Hrvaškem. Slovanski delegati gotovo ne bodo mirovali in molčali ob takem škandalu. Slovenci imamo tokrat samo enega zastopnika v delegacijah, dr. Šusteršiča, ki odvaga seveda več drugih. Pri Ogrih pa bode zanimivo, kako se bodo gledali z vojnim ministrom Aufenbergom, kateri jim je prekrizal račune, ko je hotel Kuen cesarju izsiliti nekaj njegovih predprav in vojaških zadev. Pred tokratnimi delegacijami nastopita prvič zunanji minister grof Berthold in skupni finančni minister vitez Bilinski.

— Na Ogrskem imajo torej sedaj novo ministristvo z Lukačem na čelu, ki pa se bo prej predstavil delegacijam kakor ogrskemu državnemu zboru. Lukač se pridno pogaja z Justom in Košutom ter ju skuša pridobiti, da pripustita mirno posvetovanje državnega zbora. Justovi stranki obljublja razširjenje volilne pravice, a Just še z dosežanji privolitvami ni

zadovoljen. Lukaču bo jako ljubo, da pridejo vmes delegacije, ker dobi s tem čas za pogajanja.

— Hrvaška še vedno vzdihuje pod komisarijatom Čuvajevim. Novoimenovani ogrski ministrski predsednik Lukač in njegov minister za Hrvaško, Josipovič, sicer zatrjujeta, da se bodo kmalu uredile hrvaške razmere, a zgodilo se do danes še ni nič. Le to je res, da se minister Josipovič pogaja s hrvaško liberalno stranko (koalicija se imenuje), da prevzame vladno. Izpod komisarijata pridejo torej Hrvatje pod vladno liberalcev, ki bodo gotovo služili Madžaronom bolj kot svoji domovini.

— Češko. Spravna pogajanja med Cehi in Nemci so se baje popolnoma razbila. Češki narodni socialci so odpikicali svoje zastopnike iz vseh spravnih odsekov.

— Sv. Oče. Zdravje sv. Očeta Pija X. vzbuja resne skrbi, a sv. Oče sam noče verjeti zdravnikom, da je resno bolan in noče poslušati njih nasvetov. Silno je želel, slišati zvonove z novega stolpa sv. Marka v Benetkah, katerega so postavili namesto starega stolpa, ki se je pred leti podrli. Po tem mestu, kjer je toliko let deloval kot višji pastir, se mu sploh močno toži.

— Rusija. V zlatih rudnikih ruskega carja v zgornji dolini sibirske reke Lene so pričeli stavkati delavci. Ker so nekaj delavcev zaprli, so ostali delavci priredili mali nemir; nenadoma pa jim je zastavilo pot vojaštvo, ki je brez povišja takoj ustrelilo v množico. Bilo je 270 delavcev mrtvih, 250 pa je bilo ranjenih; izmed teh jih je še mnogo umrlo.

— Italij. — turška vojska. Nastop italijanske vojne mornarice v Egejskem morju in zaprtje Dardanel zelo škoduje trgovini. Prizadeži so zlasti tudi Angličani; poročajo se, da je Anglija resno zapretila Italiji, da si bo sama oskrbela varstvo angleške trgovine. Menda je sedaj italijansko vojno brodovje zapustilo Egejsko morje. — Ruski zunanji minister Sasonov je dne 27. aprila govoril v dumi (ruskem državnem zboru) o političnem položaju v Evropi. Povdarjal je, da vstraja Rusija v zvezi s Francijo, da se na ta način ohrani toli potrebni svetovni mir. Sasonov je tudi omenil, da je prijateljsko razmerje med Rusijo in Avstrijo vedno prisrčnejše. Minister je tudi povdarjal, da so vesti glede napovedbe vojske s Turčijo neresnične. Čeravno zaprtje Dardanel škoduje ruski trgovini, vendar Rusija nima namena, napovedati Turčiji vojske, ampak zahteva, da se dovoli trgovskim ladjam prosti vstop skozi Dardanele. Minister je tudi izjavil, da se bodo evropske velevalsti zopet potrudile, da se doseže med Italijo in Turčijo mir. — V Tripolisu zadnji čas ni kaj posebno novega. Vrše se navadni manjši boji.

Razne novice.

* Godovi prihodnjega tedna:

5. nedelja, Pij, V. papež.
6. ponedeljek, Janez Ev.
7. torek, Stanislav, škof.
8. sredo, Pr. kazen Mihaela.
9. četrtek, Gregor, Nac.
10. petek, Izidor, kmet.
11. sobota, Mamert, škof.

* Iz šole. V začasni pokoj je stopila učiteljica Terezija Alič. Učiteljski suplent Ludvik Muzek v Središču je imenovan za učitelja; začasni učitelj Iv. Jordan na Prevorju za stalnega učitelja.

* Iz pošte. Upravnica Marija Krel je imenovana za oficijantino na pošti v Celju.

* Uradni dnevi okrajnih glavarstev na Spod. Štajerskem se bodo vršili meseca maja v sledečih krajih: dne 7. v St. Lovrencu nad Mariborom; 8. v Gornji Radgoni, Kozjem, Soštanju in Velenju; 9. v St. Lenartu v Slov. gor. in Arvežu; 15. ob Sevnici ob Savi; 23. v Rogatecu; 29. v Ormožu in Ljubnem; 30. v Trbovljah in Solčavi.

* Škofa Kahna zašel mrtvoud. V torek, dne 23. aprila, je bivšega krškega škofa Kahna v drugič zašel mrtvoud. Njegovo zdravstveno stanje je zelo nevarno.

* Odlikovan Slovenec. Cesar je kovaškemu pomočniku Alojziju Mencingerju, ki je že 50 let v službi pri enem in istem kovaškem mojstru v St. Petru na Srednjem Štajerskem, podelil srebrni zaslužni križec. Marljivost slovenskih rokodelcev se povsod spoštuje.

* Nadrevizor g. Pušenjak je že toliko okrevljal, da lahko izvršuje najnujnejše posle. Nevarna rana na glavi, ki jo je zadobil pri nesrečnem padcu, že celi. Upanje je, da bo vrli naš organizator v kratkem času popolnoma okrevljal in bo zopet nadaljeval svoje organizatorično zadružno delo.

* Slovenski mladeniči, posnemajte! Pri ožjih volitvah v dunajski mestni svet za 4. skupino dne 25. aprila, so k zmagi krščanske stranke posebno mnogo pripomogli člani katoliških mladeniških organizacij. Telovadci, rokodelski pomočniki, katoliški dijaki, delavci itd. so v najnevarnejših okrajih neumorno agitirali za krščanske kandidate. Kjer je bil boj najbolj vroč, nasprotniki najbolj divji, ravno tam so krščanski mladeniči kot jegulje smukali v volilce do volilca, zaostale volilce spravljali na volišče in tako pripomogli, da je krščanska stranka v sedmih okrajih sijajno zmagala. Res je, kar je zapisal dunajski krščanski list „Reichspost“ po dobljeni zmagi: „Stranka, ki ima tako navdušeno in vrolo mladino, mora zmagati!“ Slovenski mladeniči, posnemajte v vseh volilnih bojih dunajske tovariše!

* „Živel jugoslovanski kralj!“ Dijaki hrvaškega vseučilišča v Zagrebu so naredili poučni izlet v

Belgrad. Tam so si ogledovali vse, kar je ogledovanja vredno. Samoumevno je, da so si ogledali tudi palačo srbskega kralja Petra. Kralj Peter pa je smatral za potrebno in umestno, da se pokaže dijakom pri oknu. Ti so ga seveda pozdravili, in nekdo izmed drugih gledalcev — ni bil dijak, ampak srbski državljani — zakliče: „Živel jugoslovanski kralj!“ Ko se je to izvedelo, so se nemški časniki hlastno polotili tega klica ter trdili, da so naši hrvaški dijaki tako izdajalski klicali. Toda avstrijski poslanik v Belgradu sam je potrdil, da je to laž, in večina nemških časnikov je svojo zmoto popravila. Zdaj pa prihaja zadnji teden ptujski šnopsar „Stajerc“, pobere že drugod preklicano laž — in siromak dobi vsled tega božjast, da se slini in krči pesti tudi proti Slovincem, češ, da so v svojem srcu tudi protiaustrijski. Bog daj norcem in šnopsarjem pamet! „Stajerc“ pa je popolnoma miren, ako so mu vsenemški Ptujčani krstili ulico, v kateri vali svoje laži, po velikem avstrijskem sovražniku Bismarku!

* Cenitve in zapuščinska zapisovanja. Na naše uradništvo prihajajo od kmetovalcev pritožbe, da povodom zapuščin izvršujejo zapisovanje istih sodnijskih uradniki VIII., VII. in celo VI. činovnega razreda. Vsled dnevnin (dijet) teh plačilnih razredov, so kmetovalci primorani, plačati tem uradnikom velike komisijonelne stroške. Ker je naše ljudstvo revno in ima vsled slučaja smrti itak ogromne stroške ter desetlet, se javno prosi pristojna oblast, da naj izvršujejo zapuščino ali nižji sodnijski uradniki, katerim pristojajo male dnevnine, ali pa, da si za zapuščinska zapisovanja in cenitve, če jih vodijo uradniki višjih činovnih razredov, le-ti smejo zaračunati dijete od XI. do IX. činovnega razreda. — Prizadeži kmetovalcev.

* Nerubljivi dohodki. Pri državnih zbornicah se je sprejel zakon, v katerem se zviša mera za nerubljive dohodke. Pri državnih in zasebnih uslužbencih se zviša od 1600 K na 2000 K, pri penzionistih od 1000 na 1600 K, in pri onih, ki imajo dohodke od zavarovalnin, od 1000 na 1200 K.

* Velikanski dobički zavarovalnih družb. V letu 1911 so dosegle nekatere zavarovalne družbe zelo velike dobičke in izplačujejo letos masne dobičke svojim delničarjem. Družba „Assicurazioni Generali“ v Trstu je imela 7% milijona kron dobička in je izplačala delničarjem 35% dobička. Družba „Anker“ in dobička 1% milijona kron ter plača 24% dobička delničarjem; „Riunione Adriatica“ plača 20%, „Donau“ 13%, „Securitas“ 13%, „Allianz“ 10%, zavarovalnica proti toči „Meridionale“ 8% dobička svojim, večinoma židovskim delničarjem. Cela vrsta zavarovalnih družb je, ki delijo dobička 5 do 8%. Na stotine milijonov K dohodkov bi lahko dobila država, če bi se bilo zavarovanje kedaj podržavilo.

Učni načrt za verski pouk na ljudskih in meščanskih šolah v lavantinski škofiji. Ponatis iz sinodalne knjige leta 1912. Založila kn. šk. lavantinska konzistorijalna pisarna. Pod tem naslovom je zdaj izšla knjižica, ki bo zanimala ne le vse katehete, temveč tudi druge vzgojitelje nežne mladine. Tukaj najdemo namreč višepastirske določbe, kaj in koliko se naj terja pri versko-nravni vzgoji v lavantinskih ljudskih in meščanskih šolah. Novi učni načrt stopi takoj ali vsaj z začetkom prihodnjega šolskega leta v veljavo, med tem ko je dozdani iz l. 1899 s tem razveljavljen. Z novim učnim načrtom dobijo katehete ne le modrih navodil, temveč tudi dobrih pripomočkov za svoje trudapolno delo. Po vsebini ga lahko razdelimo v tri glavne dele. V prvem sprejmejo katehete občna navodila o pripravi, o začetku, nadaljevanju in sklepu verskega pouka. V drugem delu je določena za posamezne razrede raznovrstnih ljudskih in meščanskih šol učna snov, ki se naj vsako leto obdela. V tretjem delu pa najdemo podrobni učni načrt ali razvrstitev učne snovi na ljudskih šolah za posamezne ure katehetskoga poučevanja. Ni naš namen, da bi tukaj obširno govorili o posameznih delih, saj se bodo katehete sami lahko prepričali, kako spretno je vse sestavljeno. Zato le splošno povdarjamo, da bodo katehete veseli tega vedno sestavljenega načrta. Saj vidijo v njem tudi sadove svojega lastnega marljivega delovanja. Zato pa tudi lahko z mirno vestjo rečemo: Novi učni načrt je v naravnih razmerah lahko izvedljiv, zmeren v svojih terjatvah in omogoči slehernemu, ki je blage volje, v vsakem oziru dobro in temeljito versko-nravno vzgojo.

* Slovensko dekletje je knjižica, katero je spisala mladenka Pepica Senica za slovenska dekleta. Izšla je ravnokar v tiskarni sv. Cirila, in sicer že v drugi izdaji. Knjižica je jako poučna in jo toplo priporočamo vsem slovenskim dekletom. Naroča se v tiskarni sv. Cirila v Mariboru in stane 1 komad s poštnino vred 35 vin.; 10 komadov pa stane s poštnino vred 3 K 20 vin.

* Šmarnice arskega župnika so ravnokar izšle v Katoliški Bukvarni v Ljubljani in se dobe vezane za ceno 2 K. Šmarnice, ki so ene najkrasnejših in najbolj razširjenih šmarnic pri vseh tujih narodih, obsegajo razlago lavretanskih litanij z zelo zanimivim življenjepisom arskega župnika blaženega Janeza Vičarja. Prepričani smo, da bodo po šmarnicah, ki služijo po svoji vsebini tudi prvomesto med slovenskimi šmarnicami, posegli pridno vsi Marijini častilci.

* Knjigovodski tečaj za kmečke posestnike se vrši čez binkoštno praznike na deželni kmetijski šoli v St. Jurju ob juž. žel. Manj premožni udeleženci dobijo podporo po 10 K. Tečaj traja 4 dni. Natančneje v inseratu.

* Silnovka ali kuga na gobcu in parkljih se širi po celi Evropi; tudi v Indiji je jako razširjena. Lansko leto v avgustu je bilo na Nemškem 37.337